

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH IKONOSTAS ARCHITEKTURA
Z CERKWI PRAWOSŁAWNEJ P.W. ŚW. MIKOŁAJA CUDOTWÓRCY
W TOMASZOWIE LUBELSKIM

Autorzy:

Rzeszów, sierpień 2022

BUDOWA TECHNOLOGICZNA I STAN ZACHOWANIA

Ikonostas o strukturze drewnianej, przemalowany obecnie w kolorze brązowym, i zielonym. Wstępne badania odkrywkowe wykazały, że pierwotnie od strony frontowej był pokryty mazerunkiem. Detale architektoniczne (gzymy) i ornamenty zostały wtórnie pozłoczone imitacją złocień. Stan zachowania ikonostasu jest zły, widoczne uszkodzenia mechaniczne, ubytki drewna i dekoracji snycerskiej spowodowane drzewojadami, wielokrotne i wtórne przemalowania warstwy malarskiej i złocień. Czynniki te spowodowały, że ikonostas zatracił pierwotne walory estetyczne i wymaga podjęcia prac konserwatorskich.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wstępne odczyszczenie i odkurzenie ikonostasu.
2. Badania odkrywkowe na obecność historycznych warstw i złocień.
3. Demontaż i oznakowanie wszystkich elementów ikonostasu.
4. Transport do pracowni, gdzie zostaną zapewnione odpowiednie warunki klimatyczne zbliżone do tych panujących w cerkwi.
5. Trucie i zabezpieczenie drewna przed działaniem owadzych szkodników drewna (rozpuszczalnikowym środkiem biobójczym Altax-Hylotox, Xirein).
6. Impregnacja strukturalna osłabionych elementów z użyciem środka grzybo - i owadobójczego (roztworem Hekol I-50 lub Paraloid B-72 lub PU Holzverfestigung) zależnie od wyników testów.
7. Sklejenie pęknięć i odspojień w warstwie drewna.
8. Uzupelnienie ubytków drewna przez wstawienie fleków w odpowiednio dobranym gatunkowo, sezonowanym drewnie.
9. Rekonstrukcja w sezonowanym drewnie odpowiedniego gatunku brakujących elementów snycerskich.
10. Uzupelnienia drobnych ubytków drewna kitem trocinowym.
11. Uzupelnienie ubytków gruntów na powierzchni detali snycerskich (grunt kredowo-klejowy).
Rekonstrukcja złocień w technice oryginalnej (poprzedzona badaniami pozwalającymi określić pierwotną technologię złocień). Jeżeli oryginalna warstwa złocień będzie zbyt zniszczona, a istniejąca warstwa zachowana w stanie dobrym, dopuszcza się możliwość opracowania faktury istniejącej warstwy i odtworzenia na niej złocień w technice oryginalnej, ustalonej na podstawie badań (bez usuwania wtórnych nawarstwień).
12. Opracowanie warstwy wykończeniowej ikonostasu w sposób analogiczny do oryginału ustalonego na podstawie badań. Wstępnie proponuje się scalenie kolorystyczne mazerunku po usunięciu wtórnych przemalowań (istnienie mazerunku ujawniono w trakcie wstępnych badań konserwatorskich).
Jeżeli warstwa oryginalna będzie zbyt zniszczona, a istniejąca warstwa zachowana w stanie dobrym, dopuszcza się możliwość opracowania faktury istniejącej warstwy i odtworzenia na niej kolorystyki dostosowanej do oryginału (bez usuwania wtórnych nawarstwień).
13. Od strony odwrocia, gdzie wstępne badania odkrywkowe wykazały tylko czyste drewno proponuje się wykonanie warstwy szelaku z ewentualną korektą kolorystyki bejcą do drewna.

14. Montaż ikonostasu w cerkwi wraz z ikonami, które zostały wcześniej poddane konserwacji.
15. Ikony i carskie wrota były poddane konserwacji wcześniej. Jednakże przed montażem należy przeglądnąć ich stan zachowania. Jeżeli zostaną stwierdzone spękania odspojenia lub inne problemy natury technicznej lub estetycznej – ikony i carskie wrota zostaną poddane zabiegom naprawczym z zastosowaniem technologii wymienionej powyżej. W takim przypadku przewiduje się transport ikon i carskich wrót do pracowni konserwatorskiej.

Program prac konserwatorskich nie obejmuje przeglądu, demontażu, konserwacji i montażu instalacji elektrycznych i niskoprądowych.